

1^ο Κριτήριο Ελληνικής Γλώσσας Β' Τάξης Γενικού Λυκείου

Ζουργού Λία

1^ο Γενικό Λύκειο «ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΚΟΛΕΓΙΟ ΑΝΑΤΟΛΙΑ»

Νέα Ελληνική Γλώσσα

A. Κείμενο

Οι ξεχασμένοι ακτινοβολούν

«Τι όνειρα κάνεις για το μέλλον;» ρώτησε η δημοσιογράφος της μεξικανικής τηλεόρασης την Μάγδα. «Να βρω μια δουλειά στον τομέα μου. Έχω σπουδάσει βιβλιοθηκάριος», απάντησε το κορίτσι μας σε εξαιρετικά αγγλικά, χωρίς δεύτερη σκέψη.

Η Μάγδα ήταν η τερματοφύλακας της γυναικείας ομάδας των αστέγων, η οποία, στα μέσα Νοεμβρίου, συμμετείχε στην κορυφαία διεθνή διοργάνωση κοινωνικού ποδοσφαίρου, το 16ο Παγκόσμιο Κύπελλο Αστέγων, που φέτος φιλοξενήθηκε στην Πόλη του Μεξικού. Δεν ονειρεύεται ούτε χρυσά συμβόλαια, ούτε άλλες κούπες και διακρίσεις ποδοσφαιρικές. Μια δουλειά που θα της δώσει τη δυνατότητα να επιστρέψει στην κανονικότητα ονειρεύεται, να ζήσει μια ζωή φυσιολογική, γι' αυτό αγωνίζεται. Ήταν ένα από τα έξι κορίτσια της τόσο ιδιαίτερης αυτής ποδοσφαιρικής παρέας που βρέθηκαν στην άλλη άκρη του κόσμου και διακρίθηκαν για το ήθος, το πάθος, την αγωνιστικότητα, τον τρόπο τους.

Είναι κάτι σπάνιο, ίσως και μοναδικό παγκοσμίως, αυτό που συμβαίνει με αυτήν την παρέα ανθρώπων, γνωστή ως «Εθνική Αστέγων», που μαθαίνουν να συνυπάρχουν και να βάζουν στόχους ζωής, κλωτσώντας μία μπάλα. Αυτή η παρέα των ξεχασμένων στον τόπο τους σπουδαίων ανθρώπων για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά κέρδισε τη σημαντικότερη αναγνώριση στη μεγαλύτερη διεθνή σκηνή του κοινωνικού ποδοσφαίρου: το βραβείο (ή κύπελλο, για να μιλήσουμε με ποδοσφαιρικούς όρους) «Eu Αγωνίζεσθαι»*.

Φέτος ήταν η γυναικεία ομάδα που πήρε το «Fair Play»*, πέρσι στο Όσλο ήταν ο Αποστόλης Πετρίδης, το 2016 στην Γλασκώβη ήταν η Στέλλα Μαυρίδου, το 2015 στο Άμστερνταμ ήταν και πάλι η γυναικεία ομάδα.

Αλλά έχει κι άλλο. Η εθνική αστέγων των γυναικών το Μάιο του 2017 συμμετείχε στο Ευρωπαϊκό Φεστιβάλ Κοινωνικού Ποδοσφαίρου στη Σόφια είχε πάρει και πάλι το βραβείο «Fair Play». Όπως το είχε κατακτήσει και στην παρθενική* της συμμετοχή στο Παγκόσμιο Κύπελλο Αστέγων, το 2007.

Διακρίσεις παντού. Για το ήθος, το πάθος, την αγωνιστικότητα, το σεβασμό, τον τρόπο, το χαμόγελο, την απόλυτη προσήλωση στις θεμελιώδεις αρχές της καμπάνιας* «Γκολ στη Φτώχεια». Μία από αυτές: δεν τα παρατάμε ποτέ. Δεν μπορεί να είναι τυχαίο.

Και τώρα; Τώρα, επιστρέφουμε στη χαρά του παιχνιδιού, μοιραζόμενοι μπάλες, πάσες και όνειρα στα γήπεδα του Ρουφ και της ΧΑΝΘ και ολόκληρης της Ελλάδας, μα κυρίως συνεχίζουμε την προσπάθεια να κάνουμε νίκες προσωπικές και συλλογικές εκτός των στενών ορίων ενός ποδοσφαιρικού γηπέδου. Να βρει δουλειά στον τομέα της η Μάγδα, να αναδείξουν τα ταλέντα τους, να κυνηγήσουν με αξιοπρέπεια και να πιάσουν τα όνειρά τους η Αγγελική, η Ελένη, η Μαρία, η Μόνικα, η Νόρα, ο Νικόλαος, ο Νίκος, ο Αποστόλης, ο Μορτάζα, ο Ρέζα, ο Τζιμπούρ, ο Σάκης, ο Λάζαρος και τα άλλα παιδιά που δεν έφτασαν μέχρι το Μεξικό, αλλά είναι πάντα παρόντες και παρούσες, ορατοί στο γήπεδο μα αόρατοι, μέχρι χθες, στη ζωή. Και αυτή είναι μία από τις σημαντικότερες νίκες: πώς μέσα από το παιχνίδι το αόρατο γίνεται και πάλι ορατό. (454 λέξεις)

Χρήστος Αλεφάντης, περ. Σχεδία, τ.65, Νοέμβριος 2018, σ. 6 (διασκευή)

***Ευ Αγωνίζεσθαι = Fair Play**: να αγωνίζεσαι δίκαια, σεβόμενος/-η τους κανόνες, τη διαδικασία, τους άλλους (συναθλητές και συναθλήτριες, αντιπάλους, φιλάθλους, περιβάλλον)

***παρθενικός**: που γίνεται, που συμβαίνει για πρώτη φορά

***καμπάνια**: εκστρατεία με περιορισμένη χρονική διάρκεια, μέσω του τύπου ή των άλλων μέσων μαζικής επικοινωνίας, που έχει σκοπό να προβάλλει και να προωθήσει κάποιο ζήτημα πολιτικού, κοινωνικού ή πολιτιστικού περιεχομένου

Β. Ερωτήσεις

1. Θέμα κατανόησης του κειμένου

(2 ερωτήματα ανοικτού και κλειστού τύπου, η βαθμολογία επιμερίζεται στα δύο ερωτήματα
ισοδύναμα: 15+15=30 μονάδες)

ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/τριών

i) να εντοπίζουν και να παρουσιάζουν κάποια από τα παρακάτω στοιχεία: πληροφορίες που περιέχονται στο κείμενο, βασικές ιδέες και επιχειρήματα του συγγραφέα, προβλήματα που θέτει, θέσεις που υποστηρίζει, σχέση του βασικού μηνύματος του κειμένου με τις περιστάσεις επικοινωνίας (σκοπό, κοινό, θέμα κ.ά), καθώς και με τους τρόπους και τα μέσα πειθούς που αξιοποιούνται στο κείμενο

ii) να αποδίδουν περιληπτικά μέρος του κειμένου λαμβάνοντας υπόψη συγκεκριμένο επικοινωνιακό πλαίσιο.

i) Σε κάθε έναν από τους παρακάτω ισχυρισμούς να δώσετε τον χαρακτηρισμό «Σωστό» ή «Λάθος», με βάση το κείμενο. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας, παραπέμποντας στα αντίστοιχα χωρία. (Μονάδες 15)

Διατυπώσεις

1. Η Μάγδα ονειρεύεται να παίζει ποδόσφαιρο επαγγελματικά.

☒ **ΛΑΘΟΣ**, δεν ονειρεύεται ποδοσφαιρική καριέρα αλλά μια κανονική δουλειά στο αντικείμενο των σπουδών της.

2. Η γυναικεία ομάδα των αστέγων εντυπωσίασε τον κόσμο στο 16ο Παγκόσμιο Κύπελλο Αστέγων με τη συμπεριφορά της.

☒ **ΣΩΣΤΟ**, όπως αποδεικνύει το βραβείο «Ευ Αγωνίζεσθαι» που έλαβε.

3. Φέτος ήταν η πρώτη φορά που βραβεύτηκαν Ελληνίδες αθλήτριες.

☒ **ΛΑΘΟΣ**, αφού και σε προηγούμενες διοργανώσεις είχαν βραβευτεί μεμονωμένοι αθλητές και αθλήτριες και η γυναικεία ομάδα το 2015.

4. Η καμπάνια «Γκολ στη Φτώχεια» αφορά όλες τις ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες.

☒ **ΛΑΘΟΣ**, αφορά μόνο τους άστεγους.

5. Στόχος όλων αυτών δεν είναι μόνο οι αθλητικές διακρίσεις.

☒ **ΣΩΣΤΟ**, αφού στόχος όλων είναι να καταφέρουν να γίνουν πάλι ορατοί, δηλαδή, να αποκτήσουν υπόσταση και να βρουν δουλειά, να αναδείξουν τα talέντα τους, να κυνηγήσουν με αξιοπρέπεια και να πιάσουν τα όνειρά τους.

ii) Διαβάσατε το κείμενο και εντυπωσιαστήκατε από τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί το ποδόσφαιρο. Να παρουσιάσετε περιληπτικά (60-70 λέξεις) στους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σας όσα θετικά μπορεί να προσφέρει στους αστέγους η συμμετοχή σε ποδοσφαιρικές διοργανώσεις. **(Μονάδες 15)**

Η συμμετοχή των αστέγων, αντρών και γυναικών, σε ομάδες ποδοσφαιρικές τους βοηθάει να ανακτήσουν την εμπιστοσύνη στον εαυτό τους, ώστε να μπορέσουν να ξαναθέσουν στόχους στη ζωή τους. Τους μαθαίνει να συμβιώνουν, ενώ τους δίνει τη δυνατότητα να δείξουν τις ικανότητές τους και να χαρούν το σεβασμό των άλλων. Γενικά, τους βοηθάει να σταθούν στα πόδια τους, να ξαναβρούν τη χαμένη αγωνιστικότητά τους και να διεκδικήσουν τα όνειρά τους. (69)

εναλλακτικά

Θέλετε να παρουσιάσετε περιληπτικά (60-70 λέξεις) στους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σας το περιεχόμενο του άρθρου που διαβάσατε αναφορικά με όσα θετικά μπορεί να προσφέρει στους αστέγους η συμμετοχή σε ποδοσφαιρικές διοργανώσεις. **(Μονάδες 15)**

Η συμμετοχή των αστέγων, αντρών και γυναικών, σε ομάδες ποδοσφαιρικές τους βοηθάει να ανακτήσουν την εμπιστοσύνη στον εαυτό τους, ώστε να μπορέσουν να ξαναθέσουν στόχους στη ζωή τους. Τους μαθαίνει να συμβιώνουν, ενώ τους δίνει τη δυνατότητα να δείξουν τις ικανότητές τους και να χαρούν το σεβασμό των άλλων. Γενικά, τους βοηθάει να σταθούν στα πόδια τους, να ξαναβρούν τη χαμένη αγωνιστικότητά τους και να διεκδικήσουν τα όνειρά τους. (69)

2. Θέμα δομής και γλώσσας του κειμένου

(3 ερωτήματα με σύνολο μονάδων 30, επιμερισμένες αναλόγως της βαρύτητας του καθενός)
ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών /-τριών

- είτε να αναγνωρίζουν τη βασική δομή του κειμένου ή τη δομή και τον τρόπο ανάπτυξης μιας παραγράφου
- είτε να εντοπίζουν τις διαρθρωτικές λέξεις /φράσεις που βοηθούν στη συνοχή και νοηματική αλληλουχία του κειμένου·
- είτε να αποδίδουν το περιεχόμενο της παραγράφου με πλαγιότιτλους
- είτε να μετασχηματίζουν λέξεις ή φράσεις αλλάζοντας τη σύνταξη, το λεξιλόγιο (συνώνυμα ή συνώνυμες φράσεις, αντώνυμα, παράγωγα, σύνθετα κ.λπ.), τα σημεία στίξης, σύμφωνα με συγκεκριμένες περιστάσεις επικοινωνίας, και να σχολιάζουν το επικοινωνιακό αποτέλεσμα
- είτε να ερμηνεύουν λέξεις-φράσεις του κειμένου με βάση τα κειμενικά συμφραζόμενα και το επικοινωνιακό πλαίσιο.

i) Χρησιμοποιήστε ένα σύνδεσμο, για να ενώσετε τις δύο προτάσεις, κάνοντας και όποιες άλλες αλλαγές είναι απαραίτητες. **(Μονάδες 10)**

- «Δεν ονειρεύεται ούτε χρυσά συμβόλαια, ούτε άλλες κούπες και διακρίσεις ποδοσφαιρικές. Μια δουλειά που θα της δώσει τη δυνατότητα να επιστρέψει στην κανονικότητα ονειρεύεται, να ζήσει μια ζωή φυσιολογική, γι' αυτό αγωνίζεται.»
 ☒ Δεν ονειρεύεται ούτε χρυσά συμβόλαια, ούτε άλλες κούπες και διακρίσεις ποδοσφαιρικές αλλά μια δουλειά που θα της δώσει τη δυνατότητα να επιστρέψει στην κανονικότητα ονειρεύεται, να ζήσει μια ζωή φυσιολογική, γι' αυτό αγωνίζεται.
- «Διακρίσεις παντού. Για το ήθος, το πάθος, την αγωνιστικότητα, το σεβασμό, τον τρόπο, το χαμόγελο»
 ☒ Διακρίνονται παντού, επειδή ξεχωρίζουν για το ήθος, το πάθος, την αγωνιστικότητα, το σεβασμό, τον τρόπο, το χαμόγελο.
- «συνεχίζουμε την προσπάθεια να κάνουμε νίκες προσωπικές και συλλογικές εκτός των στενών ορίων ενός ποδοσφαιρικού γηπέδου. Να βρει δουλειά στον τομέα της η Μάγδα, να αναδείξουν τα ταλέντα τους, να κυνηγήσουν με αξιοπρέπεια και να πιάσουν τα όνειρά τους η Αγγελική, η Ελένη, η Μαρία»
 ☒ συνεχίζουμε την προσπάθεια να κάνουμε νίκες προσωπικές και συλλογικές εκτός των στενών ορίων ενός ποδοσφαιρικού γηπέδου, ώστε να βρει δουλειά στον τομέα της η Μάγδα, να αναδείξουν τα ταλέντα τους, να κυνηγήσουν με αξιοπρέπεια και να πιάσουν τα όνειρά τους η Αγγελική, η Ελένη, η Μαρία

ii) Στην τελευταία παράγραφο διαβάζουμε: «Τώρα, επιστρέφουμε στη χαρά του παιχνιδιού». Να σχολιάσετε (Διατυπώστε μια γνώμη, που βασίζεται σε επεξεργασία δεδομένων) το επικοινωνιακό αποτέλεσμα της χρήσης του *α'* πληθυντικού προσώπου. **(Μονάδες 10)**
 ☒ Η χρήση του *α'* πληθυντικού προσώπου πολλαπλασιάζει τα πρόσωπα που συμμετέχουν στη συλλογική προσπάθεια αλλά και εμπλέκει συναισθηματικά τον αναγνώστη, που βρίσκει και αυτός τον εαυτό του σε αυτό το σύνολο.

iii) Χρησιμοποιώντας καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις, να γράψετε από μία δική σας πρόταση, ώστε να προκύπτει η σημασία της λέξης: τομέας, διακρίσεις αγωνίζεται,

σπουδαιών, αναδείξουν. (Οι λέξεις είναι δυνατόν να χρησιμοποιηθούν σε οποιοδήποτε τύπο τους). (Μονάδες 10)

☒ Η οικονομική κρίση επηρέασε πολλούς τομείς της κοινωνικής ζωής.

☒ Τίποτα δε δικαιολογεί τις διακρίσεις που γίνονται στον επαγγελματικό χώρο εις βάρος των γυναικών.

☒ Αγωνίζεται όλη τη ζωή της να ξεπεράσει το τραύμα που της άφησε ο θάνατος των γονιών της.

☒ Είμαστε πολύ τυχερές που καταφέραμε να δούμε τους πίνακες αυτών των σπουδαιών καλλιτεχνών.

☒ Χάρη στον ειδικό φωτισμό αναδεικνύονται όλες οι λεπτομέρειες του γλυπτού.

3. Θέμα ερμηνείας-παραγωγής λόγου

ερμηνεία-παραγωγή λόγου, βαθμολογείται με **40 μονάδες**, αναπτύσσεται με τη μορφή κειμένου επιχειρηματολογίας (δημόσια ομιλία, επιστολή, άρθρο) και έχει έκταση ανάλογα με την τάξη: Β΄ Λυκείου 300-350 λέξεις

ζητείται από τους/τις μαθητές /-τριες να συντάξουν δικό τους κείμενο σε συνάρτηση με το κείμενο αναφοράς ενταγμένο σε επικοινωνιακό πλαίσιο στο οποίο κρίνουν ή σχολιάζουν σημεία του κειμένου, ανασκευάζουν θέσεις του ή αναπτύσσουν τεκμηριωμένα προσωπικές απόψεις.

Ο συντάκτης του κειμένου υποστηρίζει πως «μέσα από το παιχνίδι το αόρατο γίνεται και πάλι ορατό». Σε ένα δικό σας άρθρο 300-350 λέξεων, που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας, παρουσιάστε και άλλα παραδείγματα δράσεων, οι οποίες μπορούν να συμβάλουν στην ομαλή (επαν)ένταξη περιθωριοποιημένων κοινωνικών ομάδων. (Μονάδες 40)

εναλλακτικά

Σε συζήτηση που είχατε στην τάξη με αφορμή το άρθρο, διαπιστώσατε πως πολλοί από τους συμμαθητές και τις συμμαθήτριές σας κρατούν επιφυλακτική στάση απέναντι σε διάφορες κοινωνικές ομάδες. Θέλετε να τους/τις ευαισθητοποιήσετε και να τους κάνετε να προβληματιστούν. Απευθύνεστε στη Μάγδα και την ενθαρρύνετε επισκεφθεί το σχολείο σας και να μιλήσει με τους μαθητές και τις μαθήτριές του για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει αλλά και τις προσπάθειες που κάνει. Το κείμενό σας θα έχει τη μορφή επιστολής 300-350 λέξεων. (Μονάδες 40)

Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

A. Κείμενο

Η Βισουάβα Σιμπόρσκα (Wisława Szymborska 1923-2012) γεννήθηκε και έζησε στην Πολωνία. Σπούδασε φιλολογία και κοινωνιολογία. Εμφανίστηκε στην ποίηση το 1945. Το 1996 της απονεμήθηκε το Νόμπελ Λογοτεχνίας.

Μίσος

Δείτε πόσο αποδοτικό είναι ακόμα,
πόσο διατηρείται σε φόρμα
το μίσος στον αιώνα μας.
Πόσο εύκολα υπερπηδά και τα πιο ψηλά εμπόδια.
Με τι ταχύτητα εφορμά, πόσο γρήγορα μας εντοπίζει.

Δεν είναι σαν τα άλλα αισθήματα.
Ταυτόχρονα μαζί το πιο γηραλέο και το πιο νεαρό.
Από μόνο του γεννοβολάει αιτίες
που το ζωογονούν.
Όταν κοιμάται δεν πρόκειται ποτέ για αιώνια ανάπαυση.
Κι η αϋπνία δεν εξαντλεί τη ρώμη του, τη θρέφει.

Κάποια θρησκεία ή μια άλλη
όποια και να 'ναι το βρίσκει έτοιμο, στην αφετηρία.
Μια γενέθλια πατρίδα ή μια άλλη
όποια και να 'ναι το βοηθάει να βρει ένα σημείο εκκίνησης.
Για κινητοποίηση αρκεί ακόμα κι η δικαιοσύνη,
μέχρι ν' αποκτήσει τη δική του ορμή.
Μίσος. Μίσος.
Με το πρόσωπό του στρεβλωμένο σε μια γκριμάτσα ερωτικής έκστασης.

Αχ, αυτά τα άλλα αισθήματα,
χωρίς πάθος, φιλάσθενα.
Από πότε η αδελφότητα προσελκύει τα πλήθη;
Πότε η συμπόνια τερμάτισε πρώτη;
Πότε πραγματικά η αμφιβολία ξεσήκωσε τον όχλο;
Μόνο το μίσος κατέχει αυτό που παίρνει.

Προικισμένο, δραστήριο, δουλεύει σκληρά.
Χρειάζεται ν' αναφέρουμε πόσα τραγούδια έχει συνθέσει;
Όλες τις σελίδες που πρόσθεσε στα ιστορικά μας βιβλία;
Πόσα ανθρώπινα χαλιά έστρωσε πάνω σ' αμέτρητες πλατείες και γήπεδα;

Ας μην έχουμε αυταπάτες.
Ξέρει τον τρόπο να δημιουργεί ομορφιά.
Με τις εξαίσιες λάμπεις πυρκαγιών στους ουραμούς τα μεσάνυχτα.
Με τις μεγαλόπρεπες εκρήξεις απ' τις βόμβες του στα ρόδινα χαράματα.
Δεν γίνεται ν' αρνηθεί κανείς το πάθος που εμπνέει απ' τα ερείπια
και κάποιο ανάρμοστο χιούμορ που ανακαλύπτουμε
στη ρωμαλέα στήλη που προεξέχει ανάμεσά τους.

Το μίσος είναι ένας μάστορας της αντίθεσης
ανάμεσα σε εκρήξεις και νεκρική σιγή,
κόκκινο αίμα και λευκό χιόνι.
Και πάνω απ' όλα δεν κουράζεται ποτέ
απ' το πρωταρχικό μοτίβο του - του άψογου δήμιου
που υψώνεται πάνω στο ρυπαρό θύμα του.
Εί' έτοιμο πάντοτε στις νέες προκλήσεις.

Αν χρειασθεί να περιμένει, θα περιμένει.
Λένε πως είναι τυφλό. Τυφλό;
Έχει τα οξύτατο μάτι του ελεύθερου σκοπευτή
και ατενίζει ατρόμητα το μέλλον
όπως μόνο αυτό μπορεί.

(από τη συλλογή *Το τέλος και η αρχή*)

Βισουάβα Σιμπόρσκα, *Μια ποιητική διαδρομή*, μτφ. Βασίλης Καραβίτης, εκδ. Σοκόλη, Αθήνα, 2003, σσ.145-146

B. Ερωτήσεις

1. Θέμα ανάγνωσης - κατανόησης του κειμένου (Μονάδες 30)

- Το συγκεκριμένο θέμα μπορεί να αναπτύσσεται σε δύο (2) ερωτήματα ίδιας βαρύτητας περίπτωση
- Μόνο ένα από αυτά μπορεί να είναι ερώτημα ανοικτού τύπου και η απάντηση στο ερώτημα ανοικτού τύπου μπορεί να κυμαίνεται από 50 έως 60 λέξεις
- Το θέμα βαθμολογείται με 30 μονάδες.

ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/μαθητριών

- είτε να εντοπίζουν στο κείμενο πληροφορίες όπως πρόσωπα, χώρο, χρόνο, κοινωνικό πλαίσιο δράσης των προσώπων, γεγονότα /αίτια που κατευθύνουν τη δράση των αφηγηματικών ηρώων, βασικά θέματα, ιδέες,

προβληματισμούς που θέτει το κείμενο, αξίες που προβάλλει, τεκμηριώνοντας την άποψή τους με στοιχεία του κειμένου

-είτε να αναλύουν κάποιον από τους χαρακτήρες με βάση τα δεδομένα του κειμένου

-είτε να επισημαίνουν τα σύμβολα, τις φωνές, τις σιωπές σε ένα ποιητικό ή θεατρικό κείμενο και να παρουσιάζουν με δικά τους λόγια το νόημα που τους δίνουν.

i) Σε κάθε έναν από τους παρακάτω ισχυρισμούς να δώσετε τον χαρακτηρισμό "Σωστό" ή "Λάθος", με βάση το κείμενο. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας, παραπέμποντας στα αντίστοιχα χωρία. **(Μονάδες 15)**

α. Το ποίημα αναφέρεται μόνο στις εκδηλώσεις του μίσους κατά τον 20^ο αιώνα.

☒ **ΛΑΘΟΣ**, γιατί με το επίρρημα "ακόμα" στον πρώτο στίχο και παρακάτω με τα επιρρήματα "ποτέ" και "πάντοτε" αλλά και με τη χρήση του ενεστώτα φαίνεται πως δεν πρόκειται για κάτι που αφορά μόνο τον 20ο αιώνα.

☒ **ΣΩΣΤΟ**, γιατί στον τρίτο στίχο φαίνεται πως το ποιητικό υποκείμενο εστιάζει στις εκδηλώσεις του μίσους μόνο κατά τον 20ο αιώνα.

β. Το ποιητικό υποκείμενο απευθύνεται στους αναγνώστες του ποιήματος.

☒ **ΣΩΣΤΟ**, όπως φαίνεται από το β' πληθυντικό πρόσωπο του ρήματος στον πρώτο στίχο του ποιήματος.

γ. Στο ποίημα υποστηρίζεται πως όσοι αισθάνονται μίσος ενεργούν στα τυφλά.

☒ **ΛΑΘΟΣ**, γιατί στο ποίημα αντικρούεται και η άποψη πως το μίσος είναι τυφλό.

δ. Το ποιητικό υποκείμενο υποστηρίζει πως το μίσος δε διαθέτει υπομονή.

☒ **ΛΑΘΟΣ**, γιατί στο ποίημα υποστηρίζεται πως το μίσος ξέρει να περιμένει και δεν κουράζεται ποτέ και πως, ακόμα και όταν φαίνεται να κοιμάται, βρίσκεται πάντα σε ετοιμότητα.

ε. Στο ποίημα υμνείται το μίσος.

☒ **ΛΑΘΟΣ**, γιατί όλα τα "θετικά" αποδίδονται στο μίσος με ειρωνεία.

ii) Εντοπίστε τα αισθήματα με τα οποία συγκρίνεται το μίσος, παραπέμποντας σε συγκεκριμένους στίχους. **(Μονάδες 15)**

☒ Το αίσθημα του δικαίου: "Για κινητοποίηση αρκεί ακόμα κι η δικαιοσύνη"

☒ Το αίσθημα της αδελφότητας: "Από τότε η αδελφότητα προσελκύει τα πλήθη;"

☒ Το αίσθημα της συμπάθειας: "Τότε η συμπόνια τερμάτισε πρώτη;"

☒ Το αίσθημα της αμφισβήτησης: "Τότε πραγματικά η αμφιβολία ξεσήκωσε τον όχλο;"

☒ Το αίσθημα της απογοήτευσης: "Και πάνω απ' όλα δεν κουράζεται ποτέ"

εναλλακτικά

Αναγνωρίστε τα χαρακτηριστικά που αποδίδονται στο μίσος, παραπέμποντας σε συγκεκριμένους στίχους. **(Μονάδες 15)**

☒ **Αποτελεσματικότητα**: "Δείτε πόσο αποδοτικό είναι ακόμα", "Πόσο εύκολα υπερπηδά και τα πιο ψηλά εμπόδια."

- ☒ Διαχρονικότητα: "Ταυτόχρονα μαζί το πιο γηραλέο και το πιο νεαρό."
- ☒ Ζωντανία: "Από μόνο του γεννοβολάει αιτίες / που το ζωογονούν."
- ☒ Ετοιμότητα: "όποια και να 'ναι το βρίσκει έτοιμο, στην αφετηρία.", "Είν' έτοιμο πάντοτε στις νέες προκλήσεις."
- ☒ Πάθος: Με το πρόσωπό του στρεβλωμένο σε μια γκριμάτσα ερωτικής έκστασης.
- ☒ Διεκδικητικότητα: "Μόνο το μίσος κατέχει αυτό που παίρνει."
- ☒ Δραστήριο: "Προικισμένο, δραστήριο, δουλεύει σκληρά."
- ☒ Δημιουργικό: "Χρειάζεται ν' αναφέρουμε πόσα τραγούδια έχει συνθέσει;", "Ξέρει τον τρόπο να δημιουργεί ομορφιά."
- ☒ Εμπνευσμένο: "Με τις εξαίσιες λάμπεις πυρκαγιών στους ουραμούς τα μεσάνυχτα. / Με τις μεγαλόπρεπες εκρήξεις απ' τις βόμβες του στα ρόδινα χαράματα."
- ☒ Ακούραστο: "Και πάνω απ' όλα δεν κουράζεται ποτέ"
- ☒ Υπομονετικό: "Αν χρειασθεί να περιμένει, θα περιμένει."
- ☒ Εύστοχο, προσηλωμένο: "Έχει τα οξύτατο μάτι του ελεύθερου σκοπευτή"
- ☒ Ατρόμητο: "και ατενίζει ατρόμητα το μέλλον"

εναλλακτικά

Αναγνωρίστε τη στάση που κρατάει το ποιητικό υποκείμενο απέναντι στο μίσος, παραπέμποντας σε συγκεκριμένους στίχους. **(Μονάδες 15)**

Το ποιητικό υποκείμενο κρατά αρνητική στάση απέναντι στο μίσος και την παρουσιάζει με την εκτεταμένη χρήση της ειρωνείας. Αποδίδει δηλαδή 'θετικά' χαρακτηριστικά σε κάτι καταστροφικό και συγχρόνως το συγκρίνει και το βρίσκει πιο αποτελεσματικό από ιδανικά και αρετές. Αυτό φαίνεται καθαρά στους εξής στίχους:

"Δείτε πόσο αποδοτικό είναι ακόμα," "Από πότε η αδελφότητα προσελκύει τα πλήθη; / Πότε η συμπόνια τερμάτισε πρώτη; / Πότε πραγματικά η αμφιβολία ξεσήκωσε τον όχλο; / Μόνο το μίσος κατέχει αυτό που παίρνει.", "Χρειάζεται ν' αναφέρουμε πόσα τραγούδια έχει συνθέσει; / Όλες τις σελίδες που πρόσθεσε στα ιστορικά μας βιβλία; Πόσα ανθρώπινα χαλιά έστρωσε πάνω σ' αμέτρητες πλατείες και γήπεδα;", "Ξέρει τον τρόπο να δημιουργεί ομορφιά.",

εναλλακτικά

Εντοπίστε τους τομείς της ανθρώπινης ζωής οι οποίοι πυροδοτούν το μίσος, παραπέμποντας σε συγκεκριμένους στίχους. **(Μονάδες 15)**

Στο ποίημα αναφέρεται πως

☒ άλλοτε θρησκευτικοί λόγοι πυροδοτούν το μίσος: "Κάποια θρησκεία ή μια άλλη / όποια και να 'ναι το βρίσκει έτοιμο, στην αφετηρία.",

☒ άλλοτε είναι ο εθνικισμός: "Μια γενέθλια πατρίδα ή μια άλλη / όποια και να 'ναι το βοηθάει να βρει ένα σημείο εκκίνησης.",

▣άλλοτε οι αδικίες που γίνονται εις βάρος κάποιων ομάδων: "Για κινητοποίηση αρκεί ακόμα κι η δικαιοσύνη,"

▣άλλοτε η απουσία κοινωνικής συνοχής: "Από πότε η αδελφότητα προσελκύει τα πλήθη; / Πότε η συμπόνια τερμάτισε πρώτη;"

▣άλλοτε η απουσία ιδανικών και η ανάγκη του ανθρώπου να πιστεύει σε κάτι: "Ξέρει τον τρόπο να δημιουργεί ομορφιά. / Με τις εξαισίες λάμπεις πυρκαγιών στους ουρανούς τα μεσάνυχτα. / Με τις μεγαλόπρεπες εκρήξεις απ' τις βόμβες του στα ρόδινα χαράματα."

▣άλλοτε η απουσία μετριοπάθειας: "Το μίσος είναι ένας μάστορας της αντίθεσης / ανάμεσα σε εκρήξεις και νεκρική σιγή,"

2. Θέμα προσέγγισης της γλώσσας του κειμένου (Μονάδες 30)

-Το συγκεκριμένο θέμα μπορεί να αναπτύσσεται σε ερωτήματα (μέχρι 3) στα οποία η βαθμολογία επιμερίζεται ανάλογα με τη βαρύτητά τους.

-Το θέμα βαθμολογείται με 30 μονάδες.

ελέγχεται η ικανότητα των μαθητών/μαθητριών

-είτε να αναγνωρίζουν τα βασικά σημεία οργάνωσης της αφηγηματικής πλοκής ή της ποιητικής γραφής

-είτε να εντοπίζουν μέσα στο κείμενο συγκεκριμένους δείκτες που δίνονται (αφηγηματικούς τρόπους, αφηγηματικές τεχνικές, ρηματικά πρόσωπα κ.ά.) και να ερμηνεύουν τη λειτουργία τους ως προς το νόημα και το ύφος

-είτε να αναγνωρίζουν εκφραστικά μέσα-τρόπους (μεταφορές, παρομοιώσεις, επαναλήψεις, αντιθέσεις, εικόνες κ.λπ.) και τη λειτουργία τους ως προς το νόημα και το ύφος του κειμένου.

i) Εξετάστε τα στοιχεία της ποιητικής μορφής, παραπέμποντας σε συγκεκριμένους στίχους. (Μονάδες 15)

ανισοσύλλαβοι, ανομοιοκατάληκτοι στίχοι, επτά άνισες στροφικές ενότητες, μονολεκτικός τίτλος = μοντέρνα ποίηση

ii) Αναγνωρίστε τουλάχιστον πέντε διαφορετικά σχήματα λόγου, παραπέμποντας σε συγκεκριμένους στίχους. (Μονάδες 15)

▣Προσωποποίηση: "Πόσο εύκολα υπερπηδά και τα πιο ψηλά εμπόδια.", "Αχ, αυτά τα άλλα αισθήματα, / χωρίς πάθος, φιλάσθενα."

▣Μεταφορά: "Από μόνο του γεννοβολάει αιτίες"

▣Επανάληψη (αναδίπλωση): Μίσος. Μίσος.

▣Ασύνδετο: "Προικισμένο, δραστήριο, δουλεύει σκληρά."

▣Εικόνα: "Με τις εξαισίες λάμπεις πυρκαγιών στους ουρανούς τα μεσάνυχτα."

▣Αντίθεση: "κόκκινο αίμα και λευκό χιόνι."

εναλλακτικά

Εξετάστε την αποτελεσματικότητα της χρήσης του α' πληθυντικού προσώπου.

(Μονάδες 15)

Η χρήση του α' πληθυντικού προσώπου εμπλέκει συναισθηματικά τον αναγνώστη.

☒ Πρώτα τον κάνει να νιώσει πιθανό θύμα του μίσους: "Με τι ταχύτητα εφορμά, πόσο γρήγορα μας εντοπίζει."

☒ Στη συνέχεια, τον αναγκάζει να παραδεχτεί πως διαθέτει τη γνώση που του αποδίδει το ποιητικό υποκείμενο: "Χρειάζεται ν' αναφέρουμε πόσα τραγούδια έχει συνθέσει; / Όλες τις σελίδες που πρόσθεσε στα ιστορικά μας βιβλία;"

☒ Έπειτα, παρασύρεται να δεχτεί την προτροπή του ποιητικού υποκειμένου: "Ας μην έχουμε αυταπάτες."

☒ Τέλος, να συμφωνήσει μαζί του πως αναγνωρίζει και αυτός τα στοιχεία που αποδίδονται στο μίσος: "και κάποιο ανάρμοστο χιούμορ που ανακαλύπτουμε".

εναλλακτικά

Εξετάστε τη λειτουργία των ερωτήσεων. (Μονάδες 15)

☒ "Από πότε η αδελφότητα προσελκύει τα πλήθη; / Πότε η συμπόνια τερμάτισε πρώτη; / Πότε πραγματικά η αμφιβολία ξεσήκωσε τον όχλο;"

☒ "Χρειάζεται ν' αναφέρουμε πόσα τραγούδια έχει συνθέσει; / Όλες τις σελίδες που πρόσθεσε στα ιστορικά μας βιβλία; / Πόσα ανθρώπινα χαλιά έστρωσε πάνω σ' αμέτρητες πλατείες και γήπεδα;"

☒ "Λένε πως είναι τυφλό. Τυφλό;"

☒ Η χρήση των ερωτήσεων σε αυτό το ποίημα είναι αρκετά συχνή.

☒ Αυτό ενισχύει τη συμμετοχή του αναγνώστη σε αυτόν τον άτυπο διάλογο που σκηνοθετεί το ποιητικό υποκείμενο.

☒ Επιπλέον, ο αναγνώστης προβληματίζεται, γιατί αυτά τα ερωτήματα δεν απαντώνται ευθέως, αντίθετα, παρουσιάζονται τα 'επιτεύγματα' του μίσους.

☒ Ακόμη, τον βοηθούν να συνειδητοποιήσει πόσο ο λόγος του μίσους έχει εισχωρήσει στην καθημερινή ζωή αλλά και πόσα γεγονότα οφείλονται στο μίσος.

3. Θέμα ερμηνείας και παραγωγής λόγου (Μονάδες 40)

ένα θέμα αναγνωστικής ανταπόκρισης ή δημιουργικού μετασχηματισμού

Η έκταση του μαθητικού κειμένου κυμαίνεται από 100 έως 200 λέξεις ανάλογα με την τάξη και τις απαιτήσεις του θέματος

Το θέμα βαθμολογείται με 40 μονάδες.

Ζητείται από τους μαθητές /-τριες

να αξιολογήσουν ιδέες, στάσεις, συμπεριφορές που αναδεικνύονται στο κείμενο με βάση

-είτε τα κειμενικά συμφραζόμενα

-είτε τα ιστορικά και ιδεολογικά συμφραζόμενα της εποχής παραγωγής του έργου (εφόσον τους δίνονται σχετικές πληροφορίες)

να τις συγκρίνουν με αυτές του σήμερα ή να τις συσχετίσουν με προσωπικές εμπειρίες, βιώματα, συναισθήματα.

(αναγνωστική ανταπόκριση)

Εξηγήστε σε μία παράγραφο 150 περίπου λέξεων τη συμφωνία ή τη διαφωνία σας με

όσα υποστηρίζει το ποιητικό υποκείμενο. (Μονάδες 40)

εναλλακτικά

Αναφέρετε σε μία παράγραφο 150 περίπου λέξεων παραδείγματα που επιβεβαιώνουν τους στίχους:

«Κάποια Θρησκεία ή μια άλλη
όποια και να 'ναι το βρίσκει έτοιμο, στην αφετηρία.

Μια γενέθλια πατρίδα ή μια άλλη
όποια και να 'ναι το βοηθάει να βρει ένα σημείο εκκίνησης.» (Μονάδες 40)

εναλλακτικά

Αναφέρετε σε μία παράγραφο 150 περίπου λέξεων παραδείγματα που επιβεβαιώνουν τους στίχους:

«Πότε η συμπόνια τερμάτισε πρώτη;

Πότε πραγματικά η αμφιβολία ξεσήκωσε τον όχλο;» (Μονάδες 40)

εναλλακτικά

Αναφέρετε σε μία παράγραφο 150 περίπου λέξεων παραδείγματα που επιβεβαιώνουν τους στίχους:

«Όλες τις σελίδες που πρόσθεσε στα ιστορικά μας βιβλία;

Πόσα ανθρώπινα χαλιά έστρωσε πάνω σ' αμέτρητες πλατείες και γήπεδα;» (Μονάδες 40)

εναλλακτικά

Σε μία παράγραφο 150 περίπου λέξεων κρίνετε την άποψη του ποιητικού υποκειμένου πως το μίσος «Ξέρει τον τρόπο να δημιουργεί ομορφιά.» (Μονάδες 40)

εναλλακτικά

Η ποιήτρια Βισλάβα Σιμπόρσκα τιμήθηκε το 1996 με το Νόμπελ Λογοτεχνίας.

Αναγνωρίστε στο ποίημα στοιχεία που δικαιώνουν τη βράβευση. (Μονάδες 40)

εναλλακτικά

Σχολιάστε σε μία παράγραφο 150 περίπου λέξεων το στίχο:

«Δεν είναι σαν τα άλλα αισθήματα.»

εναλλακτικά

Παρουσιάστε σε μία παράγραφο 150 περίπου λέξεων τους τρόπους με τους οποίους θεωρείτε πως εκδηλώνεται σήμερα το μίσος.

(δημιουργικός μετασχηματισμός)

Συνθέστε ένα διάλογο ανάμεσα στο μίσος και τα άλλα αισθήματα.

εναλλακτικά

Συνθέστε ένα κείμενο διαλογικής μορφής ανάμεσα στο λόγο της αγάπης και το λόγο του μίσους.

